

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

Қонуни мазкур муқаррароти асосиро оид ба амалигардонии суғурта ҳамчун намуди фаъолияти соҳибкорӣ, хусусиятҳои ташкил намудан, иҷозатномадиҳӣ, танзим, қатъ намудани фаъолияти ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртақунонда), брокерҳои суғуртавӣ, шартҳои фаъолияти дигар шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар бозори суғурта, масъалаҳои танзими давлатии фаъолияти суғуртавӣ ва принципҳои таъмини назорати фаъолияти суғуртавино муайян менамояд.

Мақсади Қонуни мазкур аз таъмини ҷимояи манфиатҳои молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми руҳ додани ҳодисаҳои суғуртавӣ иборат мебошад.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти суғуртавӣ

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти суғуртавӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин аз санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

– **агенти суғуртавӣ** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки оид ба бастанӣ шартномаи суғурта аз номи ташкилоти суғуртавӣ ва бо супориши он мувофиқи салоҳияти ба ӯ додашуда фаъолияти миёнаравиро иҷро мекунад;

– **актуарӣ** – шахси воқеӣ, ки вобаста ба амалигардонии ҳисобҳои иқтисодии математикии ҳаҷми ӯҳдадориҳо тибқи шартномаҳои суғурта ва азнавсуғуртақунонӣ бо мақсади таъмин намудани сатҳи зарурии пардохтпазирӣ ва устувории молиявии ташкилоти суғуртавӣ фаъолият менамояд;

– **амонати ҳаққи суғуртавӣ** – ҳангоми азнавсуғуртақунонӣ аз тарафи суғуртақунонда нигоҳ доштани қисми ҳаққи суғуртавӣ ҳамчун кафолати аз тарафи азнавсуғуртақунонда иҷро гардидани ӯҳдадориҳои он;

– **азнавсуғуртақунонӣ** – фаъолият ва муносибатҳои бо он вобаста, ки бинобар минбаъд аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ ба ташкилоти азнавсуғуртақунонда интиқол намудани ҳамаи таваккалҳо ё қисми таваккалҳои суғуртавии тибқи шартномаи азнавсуғуртақунонии байни онҳо басташуда ба вучуд омадаанд;

– **брокери суғуртавӣ** – шахси ҳуқуқӣ, ки оид ба масъалаҳои суғурта ва азнавсуғуртақунонӣ фаъолияти машваратчигӣ ва оид ба бастанӣ шартномаҳои суғурта ё шартномаҳои азнавсуғуртақунонӣ аз номи худ ва бо супориши суғурташаванда фаъолияти миёнаравиро иҷро менамояд;

– **захираҳои суғуртавӣ** – фондҳои, ки ташкилотҳои суғуртавӣ барои таъмин намудани кафолатҳои пардохтҳои суғуртавӣ тибқи шартномаҳои суғурта ва азнавсуғуртақунонӣ ташкил менамоянд;

– **қоидаҳои суғурта** – ҳуҷҷати таҳиянамудаи ташкилоти суғуртавӣ, ки шартҳои анҷомдиҳии суғуртаро оид ба намуди муайяни суғурта муқаррар менамояд;

– **маблағи бозгардонидашаванда** – маблағе, ки суғурташаванда ҳуқуқ дорад онро дар ҳолати пеш аз мӯҳлат қатъ гардидани амали шартномаи суғуртаи захирашаванда гирад;

– **маблағи суғуртавӣ** – ҳадди ниҳии масъулият, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст ва (ё) бо шартномаи суғурта муайян карда шудааст ва аз рӯи он ҳангоми руҳ додани ҳодисаи суғуртавӣ ҳаҷми ҳаққи суғуртавӣ ва пардохти суғуртавӣ муқаррар карда мешаванд;

– **пардохти суғуртавӣ** – маблағи пулие, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст ва (ё) бо шартномаи суғурта муайян карда шудааст ва суғуртақунонда онро ҳангоми руҳ додани ҳодисаи суғуртавӣ ба суғурташаванда, фоидагиранда мепардозад;

– **портфели суғуртавӣ** – маҷмуи ҳамаи шартномаҳои басташудаи суғурта;

– **полиси суғуртавӣ** – ҳуҷҷати тасдиққунондаи воқеан баста шудани шартномаи суғурта, ки суғуртақунонда ба суғурташаванда медиҳад;

– **суғурта** – муносибатҳо оид ба ҷимояи манфиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми руҳ додани ҳодисаҳои суғуртавӣ;

– **суғуртаи аннуитетӣ** – суғуртае мебошад, ки бастанӣ шартномаҳои суғуртаро оид ба пардохтҳои дарозмӯҳлати баробарҳаҷм пешбинӣ менамояд;

– **суғуртаи ихтиёрӣ** – суғуртае, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси шартномаи байни суғурташавандаю суғуртақунонда ба таври ихтиёрӣ сурат мегирад;

– **суғуртаи муштарак** – суғуртае, ки ду ё зиёда аз он суғуртақунонда бо ҳиссаҳои муайян дар суғуртаи ҳамон як таваккал бо додани полиси суғуртавии якҷоя ё полиси суғуртавии алоҳида, ки дар ҳар кадомаш мутобикан ҳиссаи маблағи суғуртавӣ нишон дода шудааст, иштирок менамоянд;

– **суғуртаи ҳатмии давлатӣ** – суғуртае, ки аз ҳисоби бучети давлатӣ маблағгузорӣ карда мешавад;

- **суғуртаи ҳатмӣ** – суғуртае, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон аз ҳисоби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ анҷом дода мешавад;
- **суғуртақунанда (ташкилоти суғуртавӣ)** – шахси ҳуқуқӣ, ки тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар асоси иҷозатномаи дахлдоре, ки мақомоти ваколатдори давлатӣ додааст, фаъолияти суғуртавиरो амалӣ менамояд;
- **суғурташаванда** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки дар шартномаи суғурта тараф ба ҳисоб рафта, ҳаққи суғуртавиरो мепардозад ва мувофиқи қонун ё эътибори шартнома хангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ дар доираи масъулияти суғурташуда ё маблағи суғуртавии дар шартнома зикргардида ҳуқуқи гирифтани чубронро дорад;
- **тарифи суғуртавӣ** – меъёри ҳаққи суғуртавӣ аз воҳиди маблағи суғуртавӣ барои давраи муайяни суғурта;
- **фаъолияти суғуртавӣ** – соҳаи фаъолияти суғуртақунандагон оид ба суғурта, азнавсуғуртақунӣ, суғуртаи муштарак, инчунин фаъолияти брокерҳои суғуртавӣ, актуарийҳои суғуртавии ба хизматрасониҳои суғурта ва азнавсуғуртақунӣ алоқаманд;
- **фоидагиранда** – шахси дар шартномаи суғурта зикргардида, ки ин шартнома ба фоидаи ӯ баста шудааст;
- **шартномаи суғурта** – созишномаи хаттии байни суғурташаванда ва суғуртақунанда, ки дар асоси он суғурташаванда ӯҳдадор мешавад ҳаққи суғуртавиरो дар мӯҳлати муқарраршуда пардозад, суғуртақунанда бошад, ӯҳдадор мешавад, ки хангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ нисбати суғурташаванда ё шахси дигаре, ки шартномаи суғурта ба манфиати ӯ баста шудааст, пардохти суғуртавиरो амалӣ намояд;
- **ҳаққи суғуртавӣ** – маблағи пулие, ки суғурташаванда бояд онро дар ҳаҷми муайяннамудаи шартномаи суғурта ба суғуртақунанда, ки ба зиммаи худ ӯҳдадори ба анҷом расонидани пардохти суғуртавиरो нисбати суғурташаванда, фоидагиранда гирифтааст, пардохт намояд;
- **ҳодисаи суғуртавӣ** – ҳодисае, ки хангоми рух додани он тибқи қонун ё шартномаи суғурта суғуртақунанда ӯҳдадор аст, нисбат ба суғурташаванда, фоидагиранда ё дигар шахсони сеюм пардохти суғуртавиरो амалӣ намояд;
- **ҳодисаи нохуш** – ҳодисаи ногаҳонӣ ва кӯтоҳмуддате, ки сарфи назар аз иродаи инсон рух дода, дар натиҷаи он ба ҷисми суғурташуда таъсири берунии механикӣ, барқӣ, кимиёвӣ ё гармӣ расидааст ва инчунин аз офатҳои табиӣ саломатии ӯ зарар дида, вай маъҷуб гаштааст ё сабаби фавти ӯ шудааст.

Моддаи 3. Шаклҳои суғурта

1. Суғурта дар шаклҳои ихтиёрӣ, ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ анҷом дода мешавад.
2. Суғуртаи ихтиёрӣ дар асоси шартномаи суғурта ва қоидаҳои суғурта, ки шартҳои умумӣ ва тартиби гузаронидани онро муайян менамоянд, амалӣ мегардад. Қоидаҳои суғурта муқарраротро дар бораи субъектҳо ва объектҳои суғурта, ҳодисаҳои суғуртавӣ, таваккалҳои суғуртавӣ, тартиби муайян намудани маблағи суғуртавӣ, тарифи суғуртавӣ, ҳаққи суғуртавӣ, тартиби бастан, иҷро ва қатъ намудани шартномаҳои суғурта, ҳуқуқи ӯҳдадорихои тарафҳо, муайян намудани андозаи талафот ё зарар, тартиби муайян намудани пардохти суғуртавӣ, ҳолатҳои рад намудани пардохти суғуртавӣ ва муқаррароти дигарро дар бар мегиранд.
3. Қоидаҳои суғурта аз тарафи суғуртақунанда ё иттиҳодияи суғуртақунандагон мустақилона тибқи Кодекси граждани Чумхурии Тоҷикистон ва Қонуни мазкур таҳия гардида, бо мақомоти давлатии назорати суғурта мувофиқа карда мешаванд.
4. Суғуртаи ҳатмӣ дар асоси қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон нисбат ба объектҳои афзалиятноки ҳимояи суғуртавии манфиатҳои молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ татбиқ карда мешавад.
5. Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон инчунин метавонад суғуртаи ҳатмии ҳаёт, саломатӣ ва молумулкии шахрвандонро аз ҳисоби маблағҳои пешбининамудаи бучети дахлдор муайян намояд.
6. Шарту талаботи суғуртаи ҳатмиро қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон танзим менамояд.
7. Суғуртаи ҳатмии давлатиро танҳо ташкилотҳои суғуртавии давлатӣ анҷом медиҳанд.

Моддаи 4. Соҳаҳо, гурӯҳҳо ва намудҳои суғурта

1. Барои ташкил ва амалӣ намудани танзими давлатӣ ва иҷозатномадиҳии фаъолияти суғуртавӣ, суғурта ба шаклҳо, соҳаҳо, гурӯҳҳо ва намудҳо ҷудо мешавад.
2. Соҳаи «суғуртаи ҳаёт» дар шакли суғуртаи ихтиёрӣ гурӯҳҳои зеринро дар бар мегирад:
 - суғуртаи ҳаёт;
 - суғуртаи хангоми фарорасии ягон ҳодиса дар ҳаёт;
 - суғуртаи аннуитетӣ.
3. Соҳаи «суғуртаи умумӣ» дар шакли суғуртаи ихтиёрӣ гурӯҳҳои зеринро дар бар мегирад:
 - суғурта аз ҳодисаҳои нохуш;
 - суғуртаи хангоми беморӣ;
 - суғуртаи нақлиёти автомобилӣ;
 - суғуртаи нақлиёти роҳи оҳан;
 - суғуртаи нақлиёти ҳавой;
 - суғуртаи нақлиёти обӣ;
 - суғуртаи борҳо;
 - суғуртаи молу мулк аз зарар, ба истиснои гурӯҳҳои дар сархатҳои сеюм ва ҳафтуми ҳамин қисм зикргардида;
 - суғуртаи масъулияти шахрвандию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти автомобилӣ;
 - суғуртаи масъулияти шахрвандию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти ҳавой;

- суғуртаи масъулияти шахрвандию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти обӣ;
- суғуртаи масъулияти шахрвандию ҳуқуқӣ, ба истиснои гурӯҳҳои дар сархатҳои нӯҳум ва ёздаҳуми ҳамин қисм нишондодашуда;
- суғуртаи қарзҳо;
- суғуртаи ипотекаӣ;
- суғуртаи кафолатҳо;
- суғурта аз дигар талафоти молиявӣ;
- суғуртаи хароҷоти судӣ.

4. Талаботи иловагиро оид ба шартҳои гузаронидани суғуртаи гурӯҳӣ (намуди) алоҳида дар шакли ихтиёрии суғурта санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти ваколатдори давлатӣ дар доираи гурӯҳҳои (намудҳои) алоҳидаи суғурта муқаррар менамоянд.

5. Намуди суғурта маҳсули суғуртавиест, ки ташкилоти суғуртавӣ онро дар шакли санади меъёрӣ таҳия намуда, ба суғурташаванда дар доираи як ё якчанд гурӯҳҳои суғурта тавассути бастанӣ шартномаи суғурта пешниҳод менамояд. Ташкилоти суғуртавӣ танҳо баъди бо мақомоти давлатии назорати суғурта мувофиқа намудани қоидаҳои суғурта ва гирифтани иҷозатнома ҳуқуқ дорад оид ба бастанӣ шартномаи суғурта дар шакли шартномаи ҳамроҳшавӣ бо додани полиси суғуртавӣ ба суғурташаванда, ғайриқарор намояд.

6. Ҳар як намуди суғуртаи ҳатмӣ гурӯҳӣ алоҳидаи суғурта ба ҳисоб меравад. Мӯҳтавои ҳар як гурӯҳ дар шакли суғуртаи ҳатмӣ ва талаботи иловагӣ нисбат ба шартҳои гузаронидани он бо қонуни танзимкунандаи суғуртаи ҳатмӣ муқаррар карда мешавад.

7. Мутобиқати соҳаҳо ва гурӯҳҳои суғуртаро санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти давлатии назорати суғурта танзим менамоянд.

8. Мӯҳтавои гурӯҳҳои суғурта:

- суғуртаи ҳаёт маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो дар ҳолатҳои фавти суғурташуда ё зиндагии ӯ то охири мӯҳлати суғурта ё то синну соли бо шартномаи суғурта муайянгардида пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи ҳангоми руҳ додани ягон ҳодиса дар ҳаёт маҷмӯи намудҳои суғуртаи захиракунандае ба ҳисоб меравад, ки ба маблағи муқарраршуда амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो ҳангоми дар ҳаёти суғурташуда руҳ додани ҳодисаи пешақӣ қайдгардида (бастанӣ ақди никоҳ ё таваллуди фарзанд) пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи аннуитетӣ маҷмӯи намудҳои суғуртаи шахсӣ мебошанд, ки ҳангоми ба синну соли муайян расидани шахси суғурташуда, гум кардани қобилияти меҳнатӣ (вобаста ба синну сол, бо сабаби маъъюбӣ ё беморӣ), фавти сарпараст, беморӣ ё дар дигар ҳолатҳои, ки даромадҳои шахси суғурташуда кам ё талаф мешаванд, амалӣ намудани пардохтҳои суғуртавию даврагиро дар шакли нафақа ё рента пешбинӣ менамояд;

- суғурта аз ҳодисаи нохуш маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки ба маблағи муқарраршуда ва (ё) қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброни хароҷоти суғурташуда амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो дар ҳолати фавт, гум кардани (пурра ё қисман) коршоямӣ ё расидани зарар ба саломати суғурташуда дар натиҷаи руҳ додани ҳодисаи нохуш, беморӣ касбӣ, ба истиснои суғуртаи таваккалҳои дар сархати дуҷуми қисми 3 ҳамин модда зикргардида, пешбинӣ менамоянд;

- суғуртаи ҳангоми беморӣ қисман ва (ё) дар ҳаҷми пурраи ҷуброни хароҷоти суғурташуда амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो бо сабаби беморӣ ё намуди дигари бадшавии саломатӣ, ба истиснои гурӯҳҳои дар сархати якуми қисми 3 ҳамин модда нишондодашуда, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи воситаҳои нақлиёти дар сархатҳои сеюм ва шашуми қисми 3 ҳамин модда нишондодашуда маҷмӯи намудҳои суғурта ба ҳисоб меравад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброн анҷом додани пардохти суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ воситаи нақлиёт, аз ҷумла дуздидан ё рабудан, инчунин дар натиҷаи вайрон ё нобуд шудани он расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи борҳо маҷмӯи намудҳои суғурта ба ҳисоб меравад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброн амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ бор, аз ҷумла бағоч, молҳо ва дигар намудҳои маҳсулот дар натиҷаи вайрон ё нобуд шудан ва гум шудани онҳо новобаста аз тарзи интиқолашон расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи молу мулк маҷмӯи намудҳои суғурта ба ҳисоб меравад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброн амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ молу мулк дар натиҷаи вайрон ё нобуд шудан ё дуздидан шудани он, ба истиснои молу мулки дар сархатҳои сеюм ва ҳафтуми қисми 3 моддаи мазкур нишондодашуда расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи масъулияти шахрвандию ҳуқуқии соҳибони воситаҳои нақлиёти дар сархатҳои нӯҳум ва ёздаҳуми қисми 3 ҳамин модда пешбинишуда маҷмӯи намудҳои суғурта ба ҳисоб меравад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброн амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба ўҳдадорӣ ӯ оид ба ҷуброни зарари ба шахсони сеюм расонидашуда бинобар истифода бурдани воситаи нақлиёт, аз ҷумла масъулияти шахрвандию ҳуқуқии интиқолкунанда расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи масъулияти шахрвандию ҳуқуқӣ маҷмӯи намудҳои суғурта ба ҳисоб меравад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброни зарар амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молу мулкии шахс вобаста ба ўҳдадорӣ ӯ оид ба ҷуброни зарари ба шахсони сеюм дар натиҷаи суғуртаи ҳамаи таваккалҳо, ба истиснои таваккалҳои дар сархатҳои нӯҳум ва ёздаҳуми қисми 3 ҳамин модда нишондодашуда расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи қарзҳо маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки пардохти суғуртавиरो ҳангоми пайдо шудани зарарҳои қарздиҳанда дар натиҷаи аз тарафи суғурташаванда (қарзгиранда) иҷро нагардидани ўҳдадориҳои дар назди қарздиҳанда пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи ипотекаӣ (суғуртаи молу мулки ғайриманқули ба гарав мондашуда) маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброн амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс дар натиҷаи аз тарафи қарзгиранда иҷро нагардидани ўҳдадориҳои мувофиқи шартномаи қарзи манзилии ипотекаӣ ба зимма гирифтааш, бинобар паст шудани нархи бозорӣ манзиле, ки молу мулки барои қарзи манзилии ипотекаӣ багаравмондашуда мебошад, расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

– суғуртаи кафолатҳо маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки қисман ё дар ҳаҷми пурраи ҷуброн амалӣ намудани пардохти суғуртавино барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахси кафолатдиҳанда дар натиҷаи иҷрои кафолат ё замонати ба ўҳдагирифташ расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

– суғурта аз дигар талафоти молиявӣ маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавино ҳангоми ба вучуд омадани зарар дар натиҷаи гум кардани қор, аз даст додани даромад, офатҳои табиӣ, хароҷоти пешбининашудаи пайваста, талафи нархи бозорӣ ва дигар зарарҳо дар натиҷаи анҷом додани фаъолияти молиявӣ хоҷагидорӣ, ба истиснои таваккалҳои дар сархатҳои дувоздаҳум ва понздаҳуми қисми 3 ҳамин модда нишондодашуда, пешбинӣ менамояд;

– суғуртаи хароҷоти судӣ маҷмӯи намудҳои суғурта мебошад, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавино ҳангоми зарар дидани суғурташаванда (суғурташуда) дар натиҷаи хароҷоти вобаста ба тафтишоти судӣ пешбинӣ менамояд;

– тибқи шартномаҳои суғуртаи таваккалҳои дар сархатҳои ёздаҳум ва сенздаҳуми қисми 3 ҳамин модда нишондодашуда танҳо таваккали худӣ суғурташаванда ва танҳо ба манфиати ӯ суғурта шуда метавонад.

Моддаи 5. Объектҳои суғурта

1. Объектҳои суғуртаи шахсӣ манфиатҳои молумулкие шуда метавонанд, ки ба омилҳои зерин вобастаанд:

– зиндагии шахрвандон то синну сол ё муҳлати муайяншуда, Ҷавт, руҳ додани ҳодисаҳои дигар дар ҳаёти шахрвандон (суғуртаи ҳаёт);

– расонидани зарар ба ҳаёт, саломатии шахрвандон, хизматрасониҳои тиббӣ ба онҳо (суғурта аз ҳодисаҳои нохуш ва бемориҳо, суғуртаи тиббӣ).

2. Объектҳои суғуртаи молумулкӣ манфиатҳои молумулкие шуда метавонанд, ки махсусан ба омилҳои зерин вобастагӣ доранд:

– соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ момулқ (суғуртаи момулқ);

– ўҳдадорӣ барои ҷуброни зарари ба шахсони дигар расонидашуда (таваккали масъулияти шахрвандӣ);

– амалигардонии фаъолияти соҳибкорӣ (суғуртаи таваккалҳои соҳибкорӣ).

3. Объектҳоеро, ки мансуби намудҳои гуногуни суғуртаи молумулкӣ ва (ё) суғуртаи шахсӣ мебошанд, суғурта намудан мумкин аст (суғуртаи омехта), агар қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон тартиби дигареро муқаррар накарда бошад.

4. Суғуртаи манфиатҳои молумулкии дар қаламрави Чумхурии Тоҷикистон қарордоштаро танҳо ташкилотҳои суғуртавӣ-шахсони ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон анҷом медиҳанд.

5. Объектҳои суғуртае, ки тибқи барномаҳои давлатӣ оид ба сармоягузориҳо маблағгузорӣ карда мешаванд, дар қисми ҳиссаи Чумхурии Тоҷикистон бояд дар ташкилотҳои суғуртавӣ-шахсони ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон суғурта карда шаванд.

Моддаи 6. Субъектҳои муносибатҳои фаъолияти суғуртавӣ

1. Субъектҳои муносибатҳои фаъолияти суғуртавӣ инҳо ба шумор мераванд:

– суғурташавандагон, Ҷоидагирандагон;

– суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ);

– агентҳои суғуртавӣ;

– брокерҳои суғуртавӣ;

– актуарийҳои суғуртавӣ;

– мақомоте, ки салоҳияти назорат ва танзим намудани фаъолияти суғуртавино дорад (минбаъд – мақомоти давлатии назорати суғурта).

2. Суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ), брокерҳои суғуртавӣ ва актуарийҳои суғуртавӣ субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ ба ҳисоб мераванд.

3. Маълумот дар бораи субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни Чумхурии Тоҷикистон «Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият» бояд ба Феҳристи ягонаи давлатии фаъолияти суғуртавӣ ворид карда шавад.

4. Номи (номи расмӣ) субъекти фаъолияти суғуртавӣ – шахси ҳуқуқӣ бояд калимаҳоеро, ки намуди фаъолияти амалишавандаро дарҷ менамоянд: «суғурта», «азнавсуғуртақунӣ», «брокери суғуртавӣ» ё ибораҳои аз чунин калимаҳо ҳосилшударо дошта бошад.

5. Субъекти фаъолияти суғуртавӣ – шахси ҳуқуқӣ ҳуқуқи истифода бурдани номи пурра ё ихтисоршудаеро (номи расмиеро), ки қисман ё пурра номи дигар субъекти фаъолияти суғуртавино такрор мекунад, надорад.

6. Суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ба ғайр аз фаъолияти суғуртавӣ ҳуқуқи бо дигар фаъолият машғул шуданро надоранд.

Моддаи 7. Суғурташавандагон

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки бо суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) шартномаи суғурта бастаанд ё тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон суғурташаванда мебошанд, суғурташавандагон ҳисобида мешаванд.

Моддаи 8. Суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ)

1. Суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ба таваккали суғуртавӣ баҳо медиҳанд, ҳаққи суғуртавӣ мегиранд, захираҳои суғуртавӣ ташкил медиҳанд, дороиҳоеро (активҳоеро) пурра менамоянд, ҳаҷми талафот ё зарарро муайян менамоянд, пардохтҳои суғуртавино анҷом медиҳанд, дигар амалҳои ба иҷрои ўҳдадорӣ шартномаи суғурта вобастаро амалӣ менамоянд.

2. Хангоми ташкил ва амалигардонии фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ бо иштироки сармоягузори хориҷӣ бояд талаботи зеринро иҷро карда шавад:

– сармоягузори хориҷӣ ўҳдадор аст ҳуҷҷати тасдиқкунандаи пардохтпазирии худро: агар шахси воқеӣ бошад - тасдиқномаи бонки хориҷӣ ва агар шахси ҳуқуқӣ бошад - тавозунро барои соли охири фаъолият, ки бо хулосаи аудиторӣ тасдиқ карда шудааст, пешниҳод намояд;

– на камтар аз нисфи аъзои мақомоти дастаҷамъии идоракунандаи ташкилоти суғуртавиرو бо иштироки сармоягузори хориҷӣ, бояд шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил диҳанд. Сармоягузори хориҷӣ - аъзои мақомоти дастаҷамъии идоракунандаи ташкилоти суғуртавӣ дар соҳаи суғурта ва (ё) соҳаи молиявӣ бояд на камтар аз ду сол таҷрибаи корӣ дошта бошанд;

– ташкилоти суғуртавие, ки дар фонди оинномавиаш ҳиссаи сармоягузори хориҷиро дорад, ўҳдадор аст оид ба зиёд намудани ҳаҷми сармояи оинномавии худ аз ҳисоби маблағҳои сармоягузори хориҷӣ дар бораи ба манфиати сармоягузори хориҷӣ ҷудо намудани (аз ҷумла ба сармоягузори хориҷӣ фурӯштани) саҳмияҳои худ (ҳиссаҳои сармояи оинномавӣ), саҳмгузори (иштирокчиёни) ватанӣ бошанд - оид ба харидани саҳмияҳои дар ихтиёрдоштаи сармоягузори хориҷӣ (ҳиссаҳо дар сармояи оинномавӣ) пешакӣ мақомоти давлатии назорати суғуртаро огоҳ намоянд;

– сармоягузори хориҷӣ саҳмияҳои дар ихтиёрдоштаи худро (ҳиссаҳои оинномави сармояи оинномавии ташкилотҳои суғуртавӣ) танҳо дар шакли пулӣ бо аъзори миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт менамоянд;

– роҳбарон ва сармуҳосибони ташкилотҳои суғуртавии дорои сармоягузори хориҷӣ бояд дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ истиқомат намоянд.

Моддаи 9. Талабот нисбат ба суғуртакунандагон (ташкилотҳои суғуртавӣ) оид ба иттилоотонии суғурташавандагон

1. Хангоми азнавташкилдиҳии шахси ҳуқуқӣ - суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ), тағйир додани ном ё маҳалли ҷойгиршавӣ, инчунин ворид намудани тағйироти дигар ба оинномаи худ, суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ўҳдадор аст дар мўҳлати на дертар аз понздаҳ рӯз баъди эътибор пайдо намудани чунин тағйирот ба мақомоти давлатии ваколатдор дар хусуси аз нав ба расмият даровардани ҳуҷҷате, ки иҷозатнома доштаниро тасдиқ менамояд, ариза диҳад ва ба он ҳуҷҷатҳоеро замима намояд, ки тағйироти нишондодашударо тасдиқ менамоянд.

2. Баъди тағйир додани маҳалли ҷойгиршавии мақомоти доимоамалкунанда ва номи худ, суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) ўҳдадор аст дар мўҳлати на дертар аз як моҳ суғурташавандагони худро тавассути наشري эълон дар ду рӯзномаи ҷумҳуриявӣ дар ин бора огоҳ намояд.

3. Дар ҳолати тағйир додани маҳалли ҷойгиршавии сохтори ҷудогонаи худ суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) ўҳдадор аст дар мўҳлати на дертар аз як моҳ суғурташавандагони худро тавассути наشري эълон дар як рӯзномаи ҷумҳуриявӣ ва рӯзномаҳои маҳаллии дахлдор дар ин бора огоҳ намояд.

4. Суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) ўҳдадор аст нусхаи ба тариқи расмӣ тасдиқшудаи иҷозатномаро барои амалигардонии фаъолияти суғуртавӣ дар ҷойи назаррас барои шиносшавии омма ҷойгир намояд.

5. Хангоми бастании шартномаи суғурта суғурташаванда ҳуқуқ дорад аз суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) ҳисоботи молиявии солонаро, ки аз тавозун ва ҳисобот дар бораи даромаду хароҷот иборат аст, талаб намояд.

Моддаи 10. Агентҳои суғуртавӣ ва брокерҳои суғуртавӣ

1. Агентҳои суғуртавӣ – шахсони воқеӣ ё ҳуқуқии дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ истиқоматкунанда ва фаъолияти худро дар асоси шартномаи шахрвандии ҳуқуқӣ амаликунанда, ки суғуртакунандаро (ташкилоти суғуртавиرو) дар муносибатҳо бо суғурташаванда намояндагӣ мекунанд ва аз номи суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) ва бо супориши ӯ мувофиқи ваколатҳои ба онҳо додашуда амал менамоянд.

2. Брокерҳои суғуртавӣ - шахсони ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои иҷозатномаи мақомоти ваколатдори давлатӣ буда, ба манфиати суғурташаванда ё суғуртакунанда амал мекунанд ва оид ба хизматрасониҳои вобаста ба бастании шартномаи суғурта (азнавсуғуртакунӣ) байни суғуртакунанда ва суғурташаванда, инчунин иҷрои шартномаҳои мазкур (минбаъд – хизматрасонии брокери суғуртавӣ) амал мекунанд. Хангоми ба анҷом расонидани хизматрасониҳои вобаста ба бастании шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ), брокер ҳуқуқ надорад ҳамзамон ба манфиати ҳам суғурташаванда ва ҳам суғуртакунанда амал намояд.

3. Брокерҳои суғуртавӣ ҳуқуқ доранд фаъолияти дигареро, ки бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манънашудаи ба суғурта алоқамандбударо, ба истиснои фаъолият ба сифати агенти суғуртавӣ суғуртакунанда, амалӣ намоянд.

4. Фаъолияти агентҳои суғуртавӣ ва брокерҳои суғуртавӣ оид ба хизматрасонии вобаста ба бастану иҷро намудани шартномаҳои суғурта (ба истиснои шартномаҳои азнавсуғуртакунӣ) бо суғуртакунандагони (ташкилотҳои суғуртавии) хориҷӣ ё брокерҳои суғуртавии хориҷие, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудаанд ва барои амалигардонии фаъолияти суғуртавӣ иҷозатнома нагирифтаанд, дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст.

Моддаи 11. Талабот нисбат ба актуарийҳои суғуртавӣ

1. Актуарийҳои суғуртавӣ бояд шаходатномаи таҳассусӣ дошта бошанд ва дар асоси шартномаи меҳнатӣ ё граждании ҳуқуқӣ бо суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) оид ба ҳисоби тарифҳои суғуртавӣ, захираҳои суғуртавии суғуртакунанда, баҳодиҳии лоиҳаҳои сармоягузори он бо истифодаи ҳисобҳои актуарӣ фаъолият намоянд.

2. Суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртаві) ўҳдадоранд оид ба натиҷаҳои ҳар як соли молиявӣ баҳодихии актуарии ўҳдадорихои суғуртавии қабулнамуздашонро (захираҳои суғуртавиашонро) гузаронанд. Натиҷаҳои баҳодихии актуарӣ бояд дар ҳулосаи дахлдоре, ки ба мақомоти давлатии назорати суғурта пешниҳод мешавад, дарҷ гарданд.

3. Талаботро оид ба тартиби гузаронидани имтиҳони тахассусии актуарийҳои суғуртаві, додан ва аз эътибор соқит донистани шаходатномаҳои тахассусиро мақомоти ваколатдори давлатӣ муқаррар менамояд.

Моддаи 12. Таваккали суғуртаві, ҳодисаи суғуртаві

1. Таваккали суғуртаві ҳодисаи тасодуфие мебошад, ки дар ҳолати рух додани он суғурта гузаронида мешавад.
2. Ҳодисае, ки ба сифати таваккали суғуртаві ҳисобида мешавад, бояд аломатҳои эҳтимолият ва тасодуфияти фарорасӣ дошта бошад.
3. Ҳодисаи суғуртаві ҳодисаи баамаломадае мебошад, ки онро шартномаи суғурта ё қонун пешбинӣ намудааст ва ҳангоми рух додани он суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) ўҳдадор мешавад, ки нисбат ба суғурташаванда, фоидагиранда ё дигар шахсони сеюм пардохти суғуртавиرو анҷом диҳад.

Моддаи 13. Маблағи суғуртаві ва пардохти суғуртаві

1. Ҳангоми анҷом додани суғуртаи молу мулк маблағи суғуртаві аз арзиши воқеии он (арзиши суғуртаві) дар лаҳзаи бастании шартномаи суғурта зиёд буда наметавонад.
2. Ҳангоми анҷом додани суғуртаи шахсӣ маблағи суғуртаві аз тарафи суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) дар мувофиқа бо суғурташаванда муқаррар карда мешавад.
3. Тарафҳо оид ба арзиши суғуртавии молу мулк, ки шартномаи суғурта муайян намудааст, баҳс карда наметавонанд, ба истиснои ҳолате ки, агар суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) исбот намояд, ки суғурташаванда ўро қасдан гумроҳ намудааст.
4. Пардохти суғуртаві оид ба шартномаҳои суғурта бо асьори миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими асьор ва назорати асьор» пешбинӣ шудаанд.
5. Шартҳои суғуртаи молу мулк ва (ё) суғуртаи масъулияти шахрвандӣ метавонанд пешбинӣ намояд, ки пардохти суғуртаві (чуброни суғуртаві) дар доираи маблағи суғуртаві бо додани молу мулки шабеҳи молу мулки талафгардида иваз карда шавад.
6. Дар ҳолати талаф ёфтани, нобуд шудани молу мулки суғурташуда суғурташаванда, фоидагиранда, бо мақсади дар ҳаҷми пурраи маблағи суғуртаві гирифтани пардохти суғуртаві (маблағи суғуртаві), метавонад ба манфиати суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) аз ҳуқуқи худ ба молу мулк даст кашад.
7. Ҳангоми анҷом додани суғуртаи шахсӣ пардохти суғуртаві (маблағи суғуртаві) ба суғурташаванда ё шахсе, ки мувофиқи шартномаи суғурта ҳуқуқи гирифтани пардохти суғуртавиرو (маблағи суғуртавиرو) дорад, новобаста аз маблағҳои ба ў мувофиқи дигар шартномаҳои суғурта, инчунин суғуртаи ҳатмии иҷтимоӣ, таъминоти иҷтимоӣ, ба тариқи чуброни зарар, намудҳои ҳатмӣ ва ҳатмии давлатии суғурта додашаванда сурат мегирад.
8. Ҳангоми анҷом додани суғуртаи ҳаёт суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) метавонад дар шартномаи суғурта бар иловаи маблағи суғуртаві пардохти қисми даромади сармоявиرو муайян намояд.
9. Ҳангоми пеш аз мўҳлат бекор кардани шартномаи суғуртаи захирашавандаи ҳаёт маблағи баргардонидашаванда бояд дар ҳаҷме, ки шартномаи суғурта муқаррар намудааст, баргардонида шавад.
10. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ўҳдадоранд ба суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртаві) мувофиқи дархостҳои онҳо ҳуҷҷату ҳулосаҳои вобаста ба рух додани ҳодисаи суғуртаві ва барои ҳалли масъалаи пардохти суғуртаві зарурро мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намоанд.

Моддаи 14. Ҳаққи суғуртаві ва тарифи суғуртаві

1. Ҳаққи суғуртаві маблағе ба ҳисоб меравад, ки онро суғурташаванда ба суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) дар асоси шартномаи суғурта мепардозад.
2. Ҳаҷми ҳаққи суғуртаві оид ба суғуртаи ихтиёрӣ дар асоси арзиши аслии молу мулк ва ё маблағи байни худ мувофиқанамудай суғурташаванда ва суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві) муайян карда мешавад.
3. Ҳаҷми ҳаққи суғуртаві оид ба суғуртаи ҳатмиро қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.
4. Тарифи суғуртаві меъёри андозаи ҳаққи суғуртаві мебошад, ки онро суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртаві) мустақилона бо назардошти объектҳои суғурта ва хусусияти таваккали суғуртаві муайян менамоянд.
5. Ҳадди ҳаҷми тарифҳои суғуртаві дар асоси ҳисобҳои актуарӣ муқаррар карда шуда, ба мақомоти ваколатдори давлатӣ барои мувофиқа пешниҳод мегардад.

Моддаи 15. Суғуртаи муштарак

Дар суғуртаи муштарак ҳамагон як объектҳои суғурта якҷанд суғуртақунанда (ташкilotи суғуртаві), ки мувофиқи як шартномаи суғурта шахсони ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд, ҳуқуқи иштирок намуданро доранд.

Моддаи 16. Фаъолияти азнавсуғуртакунӣ

1. Фаъолияти азнавсуғуртакунӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси иҷозатнома барои фаъолияти суғуртавӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ дода шудааст, амалӣ карда мешавад.
2. Дар баробари шартномаи азнавсуғуртакунӣ ба сифати тасдиқи созиши байни суғурташаванда ва суғуртакунанда метавонанд ҳуҷҷатҳои дигаре, ки маъмулан аз муомилоти қорӣ бармеоянд, истифода бурда шаванд.
3. Суғурташавандагон (суғуртакунандагони бевосита) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз он ҷумла ташкилотҳои суғуртавии хориҷӣ ва ташкилотҳои суғуртавии бо сармоягузори хориҷӣ таъсисёфта, дар сурати вучуд доштани ташкилотҳои ватании суғуртавие, ки таваккалҳои суғуртавиरो ба азнавсуғуртакунӣ қабул менамоянд, ўҳдадоранд ба онҳо на камтар аз 5 фоиз таваккалҳои аз рӯи шартномаҳои асосии суғурта қабулшударо ба азнавсуғуртакунӣ диҳанд.
4. Суғуртаи ҳатмии давлатӣ аз нав суғурта карда намешавад.
5. Ташкилотҳои азнавсуғуртакунандаи хориҷӣ танҳо дар ҳолати мавҷуд будани рейтинги ташкилотҳои байналмилалии рейтингӣ ба азнавсуғуртакунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳ дода мешаванд. Талаботро нисбат ба рейтинг мақомоти ваколатдори давлатӣ муайян менамояд.
6. Дигар масъалаҳои марбут ба фаъолияти азнавсуғуртакунӣ дар асоси санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулнамуздаи мақомоти ваколатдори давлатӣ амалӣ мегарданд.

БОБИ 2. ТАЪМИНИ УСТУВОРИИ МОЛИЯВИИ СУҒУРТАКУНАНДА (ТАШКИЛОТИ СУҒУРТАВӢ)

Моддаи 17. Шартҳои таъмини устувории молиявии суғуртакунанда (ташкilotи суғуртавӣ)

1. Кафолатҳои таъмини устувории молиявии суғуртакунанда (ташкilotи суғуртавӣ) инҳо мебошанд:
 - тарифҳои суғуртавии аз ҷиҳати иқтисодӣ асоснокшуда;
 - захираҳои суғуртавие, ки барои иҷрои ўҳдадориҳо мувофиқи шартномаҳои суғурта, суғуртаи муштарак ва азнавсуғуртакунӣ кофӣ мебошанд;
 - маблағҳои хусусӣ;
 - азнавсуғуртакунӣ.
2. Захираҳои суғуртавӣ ва маблағҳои хусусӣ бояд бо доройҳои, ки ба талаботи гуногуншаклӣ, пардохтпазирӣ, бозгардонӣ ва ғайрагӣ ҷавобгӯянд, таъмин карда шаванд.
3. Маблағҳои хусусии суғуртакунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) сармояи оинномавӣ, сармояи захиравӣ, сармояи иловагӣ ва даромади тақсимнашударо дар бар мегиранд.
4. Суғуртакунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) бояд дорой сармояи оинномавии ба пуррагӣ пардохтшуда бошанд, ки ҳаҷми он аз андозаи ҳадди ақали сармояи оинномавии барои ташкilotҳои суғуртавии навбунёд муқарраршуда паст набошад.
5. Андозаи ҳадди ақали сармояи оинномавии ташкilotҳои суғуртавии Ҷумҳурии Тоҷикистонро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.
6. Ташкilotҳои суғуртавии навбунёд, ташкilotҳои суғуртавӣ бо иштироки сармоягузори хориҷӣ, ба истиснои ҷамъиятҳои саҳомӣ - ташкilotҳои суғуртавӣ, ўҳдадоранд дорой ҳаҷми ҳадди ақали сармояи оинномавӣ бошанд, ки он дар лаҳзаи гирифтани иҷозатнома барои фаъолияти суғуртавӣ аз тарафи муассисонаш бояд пурра ва танҳо дар шакли пулӣ бо аъёри миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт шуда бошад.
7. Ташкilotҳои сармояи оинномавии ҷамъиятҳои саҳомӣ-ташкilotҳои суғуртавӣ дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҷамъиятҳои саҳомӣ» сурат мегирад.
8. Ба сармояи оинномавӣ ворид намудани маблағҳои қарзӣ ва момулкӣ даргаравбуда манъ аст.
9. Ҳадди ақали ҳаҷми сармояи оинномавии суғуртакунанда (ташкilotи суғуртавӣ) метавонад на зиёда аз як маротиба дар ду сол танҳо аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйир дода шавад.
10. Суғуртакунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ўҳдадоранд дар қисми ташаккули захираҳои суғуртавӣ, таркибу сохтори доройҳои барои пӯшонидани захираҳои суғуртавӣ қабулшаванда, квотаҳои барои азнавсуғуртакунӣ, таносуби меъёрии маблағҳои хусусии суғуртакунанда (ташкilotи суғуртавӣ) ва ўҳдадориҳои гирифташуда, таркибу сохтори доройҳои барои пӯшонидани маблағҳои хусусии суғуртакунанда (ташкilotи суғуртавӣ) қабулшаванда, инчунин дар қисмати додани кафолатҳои бонкӣ талаботи устувории молиявии муқаррарнамудаи Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти ваколатдори давлатиро риоя намоянд.
11. Суғуртакунанда (ташкilotи суғуртавӣ) метавонад ўҳдадориҳои бо шартномаҳои суғурта қабулнамуздашро (портфели суғуртавиरो) ба як ё якчанд суғуртакунанда (ивази суғуртакунанда) интиқол намояд, ки барои амалигардонии намудҳои суғуртаи дар портфели суғуртавии мазкурбуда иҷозатнома доранд ва дорой маблағҳои хусусии кофӣ мебошанд, яъне ба талаботи пардохтпазирӣ бо назардошти ўҳдадориҳои навқабулшуда ҷавобгӯянд. Интиқоли портфели суғуртавӣ бо тартибе, ки мақомоти ваколатдори давлатӣ муқаррар намудааст, сурат мегирад.
12. Интиқоли портфели суғуртавӣ дар ҳолатҳои зерин сурат гирифта намешавад:
 - ба ташкilotҳои шартномаҳои суғуртае, ки мансуб ба интиқол мебошанд, бо вайрон намудани тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ваколатдори давлатӣ;

– аз тарафи суғуртакундае (ташкилоти суғуртавие), ки портфели суғуртавиरो қабул менамояд, риоя нагардидани талаботи устувории молиявии дар қисмҳои 1-5 моддаи мазкур муқарраршуда;

– мавҷуд набудани розигии хаттии суғурташавандагон ба иваз намудани суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ);

– дар иҷозатномаи суғуртакундае (ташкилоти суғуртавие), ки портфели суғуртавиरो қабул менамояд, зикр нагардидани намуди суғуртае, ки оид ба он шартномаҳои суғуртавӣ баста шудаанд;

– мавҷуд набудани дороиҳои барои таъмини захираҳои суғуртавӣ қабулшаванда (ба истиснои ҳолатҳои нодорамӣ (муфлисшавӣ) дар суғуртакундае (ташкилоти суғуртавие), ки портфели суғуртавиरो интиқол менамояд.

13. Ҳамзамон бо интиқоли портфели суғуртавӣ интиқоли дороиҳо дар ҳаҷми захираҳои суғуртавӣ, ки ба ўҳдадориҳои суғуртавии интиқолшаванда мувофиқ аст, сурат мегирад.

14. Дар ҳолате, ки агар қоидаҳои суғуртаи суғуртакундае (ташкилоти суғуртавие), ки портфели суғуртавиरो қабул менамояд, ба қоидаҳои суғуртаи суғуртакундае (ташкилоти суғуртавие), ки портфели суғуртавиरो интиқол менамояд, мувофиқат накунад, тағйир додани шартҳои шартномаҳои суғурта бояд бо суғурташаванда мувофиқа карда шаванд.

Моддаи 18. Меъёри таносуби ўҳдадориҳои бо шартномаи суғурта қабулшуда бо маблағи сармоия хусусӣ ва захираҳои суғуртавӣ

1. Меъёри ҳаҷми ниҳии ўҳдадориҳои суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ) дар шартномаи мушаххаси суғурта ё азнавсуғуртакуний аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ бо назардошти маблағи сармоия хусусии суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ) муқаррар карда мешавад.

2. Суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ) ҳуқуқ дорад ўҳдадориҳои шартномаи суғурта ё азнавсуғуртакуниро бо зиёд намудани меъёри дар қисми 1 моддаи мазкур нишондодашуда қабул намояд, танҳо ба шарте ки, агар қисми зиёди таваккалҳои оид ба иҷрои ўҳдадориҳои қабулшуда аз нав суғурта карда шуда бошанд.

Моддаи 19. Захираҳои суғуртавӣ

1. Барои таъмини иҷрои ўҳдадориҳои мувофиқи шартномаҳои амалкундаи суғурта ва азнавсуғуртакуний қабулкарда суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ) ўҳдадор аст дорои захираҳои суғуртавии дар ҳаҷми аз тарафи актуарий ҳисобкардашуда буда, онҳоро барои мувофиқа ба мақомоти давлатии назорати суғурта пешниҳод намояд.

2. Маблағҳои захираҳои суғуртавӣ танҳо барои аз тарафи суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ) амалӣ намудани пардохтҳои суғуртавӣ вобаста ба иҷрои ўҳдадориҳои худ мувофиқи шартномаҳои амалкундаи суғурта ва азнавсуғуртакуний пешбинӣ карда мешаванд.

3. Талаботро нисбат ба ташкилдиҳӣ, услуби ҳисоби захираҳои суғуртавӣ ва тартиби ҷойгиркунии маблағҳои захираҳои суғуртавӣ санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти ваколатдори давлатӣ муқаррар менамояд.

4. Истифодаи ғайрмақсадноки захираҳои суғуртавӣ манъ аст.

5. Суғуртакундагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ҳуқуқ доранд бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағҳои захираҳои суғуртавиरो сармоиягузорӣ намоянд.

6. Ҷойгиронии захираҳои суғуртавӣ бояд бо шартҳои гуногуншаклӣ, бозгардонӣ, фоидаоварӣ ва пардохтпазирӣ сурат гирад.

7. Суғуртакундагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ҳуқуқ доранд истифодаи мақсадноки маблағҳои барои тадбирҳои пешгирикунӣ ба суғурташаванда ҷудокардашударо мавриди санҷиш қарор диҳанд.

8. Дар ҳолати аз тарафи суғурташаванда ғайрмақсаднок истифода шудани маблағҳои ба ў барои тадбирҳои пешгирикунӣ ҷудогардида, суғурташаванда ва суғуртакунда (ташкилоти суғуртавӣ) ўҳдадоранд, ки ин маблағҳоро аз ҳисоби маблағҳои хусусии суғурташаванда ҷиҳати истифодаи мақсаднок барои тадбирҳои пешгирикунӣ барқарор намоянд.

Моддаи 20. Баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ

1. Суғуртакундагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) баҳисобгирии муҳосибиро пеш мебаранд, мутобиқи нақшаи ҳисобҳо, қоидаҳои баҳисобгирии муҳосибӣ, шаклҳои баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ, ки мақомоти давлатии ваколатдор тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ тасдиқ менамоянд, ҳисоботдиҳии муҳосибавӣ ва омори таҳия менамоянд.

2. Баҳисобгирии амалиёт оид ба суғуртаи объектҳои суғуртаи шахсӣ ва баҳисобгирии амалиёт оид ба суғуртаи объектҳои дигари суғурта алоҳида сурат мегиранд.

3. Суғуртакундагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ҳисоботдиҳии муҳосибӣ ва оморӣ, инчунин маълумоти дигарро бо шакли тартибе, ки мақомоти ваколатдори давлатӣ муқаррар намудаанд, ба мақомоти давлатии назорати суғурта пешниҳод менамоянд.

4. Брокерҳои суғуртавӣ бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ваколатдори давлатӣ маълумотро оид ба фаъолияти брокерӣ ба мақомоти давлатии назорати суғурта пешниҳод менамоянд.

Моддаи 21. Нашри ҳисоботи муҳосибии солонаи суғуртакундагон (ташкilotҳои суғуртавӣ)

1. Суғуртакундагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ҳисоботи муҳосибии солонашонро бо тартиб ва дар мўҳлате, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудаанд, баъди гирифтани хулосаи аудиторӣ дар бораи дурустии маълумоти дар ин ҳисобот дарҷгардида, нашр менамоянд.

2. Нашри ҳисоботи муҳосиби солина бояд дар нашрияҳои расмӣ, инчунин дар воситаҳои ахбори омма, ки дар маҳали амалигардони фаъолияти суғуртақунанда (ташкilotи суғуртавӣ) паҳн мешавад, сурат гирад. Оид ба хулосаи аудиторӣ ва нашр шудани ахбор суғуртақунанда (ташкilotи суғуртавӣ) ба мақомоти давлатии назорати суғурта маълумот медиҳад.

БОБИ 3. НАЗОРАТИ ДАВЛАТИИ СУБЪЕКТҲОИ ФАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

Моддаи 22. Назорати давлатии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ

1. Назорати давлатии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ (минбаъд – назорати суғурта) бо мақсади аз тарафи онҳо риоя шудани қонунгузори суғуртавӣ, пешгирӣ ва қатъ намудани вайроншавии қонунгузорӣ, таъмини ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии суғурташавандагон, шахсони дигари манфиатдор ва давлат, рушди самараноки фаъолияти суғуртавӣ амалӣ карда мешавад.

2. Назорати суғурта дар асоси принципҳои қонуният, ошкорбаёнӣ ва муттаҳидии ташкилӣ амалӣ мегардад.

3. Вазифаҳои назорати суғурта инҳо мебошанд:

– татбиқи сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи суғурта;

– муқаррар намудани принципҳои суғурта;

– ташаккули механизмҳои суғурта, ки амнияти иқтисодии шахсон ва субъектҳои хоҷагидорӣ суғурташударо дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамоянд.

4. Назорати суғуртаро мақомоти давлатии назорати суғурта иҷро менамояд. Мақомоти давлатии назорати суғурта ба маълумоти субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ иттилооти зеринро мерасонад:

– шарҳи масъалаҳое, ки ба салоҳияти мақомоти давлатии назорати суғурта тааллуқ доранд;

– санадҳо дар бораи маҳдуд намудан, боздоштан ё барқарор намудани амали иҷозатнома барои амалигардони фаъолияти суғуртавӣ;

– санадҳо дар бораи бозхонди иҷозатнома барои амалигардони фаъолияти суғуртавӣ;

– маълумоти дигар оид ба масъалаҳои назорат дар соҳаи фаъолияти суғуртавӣ;

– санадҳои меъёрии ҳуқуқии аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ қабулшаванда.

5. Назорати суғурта инҳоро дар бар мегирад:

– иҷозатномадиҳии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ ва пешбурди Феҳристи ягонаи давлатии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ;

– назорати риоя шудани қонунгузори суғурта, аз ҷумла тавассути дар маҳалҳо гузаронидани санҷиши субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ ва дурустии ҳисоботи аз тарафи онҳо пешниҳодшаванда, инчунин назорати аз тарафи суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) таъмин карда шудани устувории молиявӣ ва пардохтпазирии онҳо;

– дар ҳолатҳои пешбинишудаи Қонуни мазкур дар муддати 30 рӯз додани иҷозат барои баланд бардоштани ҳаҷми сармояҳои оинномавии ташкilotҳои суғуртавӣ аз ҳисоби маблағҳои сармоягузори хориҷӣ, барои бо иштироки сармоягузори хориҷӣ анҷом додани муомилот оид ба бегонакунии саҳмияҳои (ҳиссаҳо дар сармояҳои оинномавии) ташкilotҳои суғуртавӣ, барои кушодани намоёндагиҳои ташкilotҳои суғуртавии хориҷӣ, ташкilotҳои азнавсуғуртақунӣ, брокерӣ ва дигар ташкilotҳое, ки дар соҳаи суғурта фаъолият мекунад;

– назорати аз тарафи суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) риоя шудани тартиб ва шартҳои ташкилдиҳии захираҳои

(фондҳои) суғуртавӣ оид ба ҳамаи намудҳои суғурта;

– назорати аз тарафи суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) риоя шудани таносубҳои меъёрӣ байни дороиҳо ва ӯҳдадорӣҳои суғуртавии аз тарафи онҳо қабулшуда;

– назорати фаъолияти молиявӣ хоҷагидорӣ суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) вобаста ба талаботи қонунгузорӣ оид ба фаъолияти суғуртавӣ;

– назорати қонунӣ будани амалҳои ҳам суғуртақунандагон (ташкilotҳои суғуртавӣ) ва ҳам суғурташавандагоне, ки шартномаи суғурта бастаанд.

6. Субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ ӯҳдадоранд:

– ба мақомоти давлатии назорати суғурта дар бораи фаъолияти худ ҳисоботи муқарраршуда ва дар бораи вазъи молиявии худ ахборот пешниҳод намоянд;

– талаботи қонунгузори суғуртаро риоя намоянд, таъиноти мақомоти давлатии назорати суғуртаро оид ба бартараф намудани вайроншавии қонунгузори суғурта иҷро ва дар бораи иҷрои саривақтии таъинот ба мақомоти давлатии назорати суғурта ахбороти хаттӣ пешниҳод намоянд;

– тибқи дархости мақомоти давлатии назорати суғурта ахбороти барои амалигардони назорати суғурта заруриро пешниҳод намоянд.

Моддаи 23. Иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти суғуртавӣ

Иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти суғуртавӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият» амалӣ карда мешавад.

Моддаи 24. Талаботи тахассусӣ ва талаботи дигар

1. Роҳбари субъекти фаъолияти суғуртавӣ – шахси ҳуқуқӣ бояд таҳсилоти олии иқтисодӣ ё молиявӣ дошта бошад, ки бо ҳуҷҷат дар бораи таҳсилоти олии иқтисодӣ ё молиявӣ тасдиқ шудааст ва он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътибор дорад, инчунин бояд дар соҳаи суғурта ва (ё) молия на камтар аз ду сол собиқаи корӣ дошта бошад.

2. Сармуҳосиби суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) ё сармуҳосиби брокери суғуртавӣ бояд таҳсилоти олии иқтисодӣ ё молиявӣ дошта бошад, ки бо ҳуҷҷат дар бораи таҳсилоти олии иқтисодӣ ё молиявӣ тасдиқ шудааст ва он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътибор дорад, инчунин бояд на камтар аз ду сол собиқаи корӣ аз рӯи ихтисоси худ дар ташкилоти суғурта ва (ё) ташкилоти брокерӣ дошта бошад.

3. Актуарийи суғуртавӣ бояд таҳсилоти олии математикӣ, техникӣ ё иқтисодӣ, ки бо ҳуҷҷат дар бораи таҳсилоти олии математикӣ, техникӣ ё иқтисодӣ тасдиқ шудааст ва он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътибор дорад, инчунин бояд шаходатномаи таҳассусӣ, ки дониши ўро дар соҳаи ҳисобҳои актуарӣ тасдиқ менамояд, дошта бошад.

4. Роҳбар ва сармуҳосиби субъекти фаъолияти суғуртавӣ – шахси ҳуқуқӣ бояд доимӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқомат кунанд.

Моддаи 25. Риояи сирри тиҷоратӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда

Шахсони мансабдори мақомоти давлатии назорати суғурта ҳуқуқ надоранд дар ҳар қадам шакл маълумоти дорои сирри тиҷоратӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшавандаи субъекти фаъолияти суғуртавино ошкор намоянд, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 26. Андозбандии фаъолияти суғуртавӣ

Андозбандии иштирокчиёни фаъолияти суғуртавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи талаботи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 27. Қатъ гардидани фаъолияти суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ)

1. Фаъолияти суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон қатъ карда мешавад.

2. Барои барҳам додани суғуртакунанда (ташкилоти суғуртавӣ) комиссияи барҳамдиҳӣ бо иштироки мақомоти давлатии назорати суғурта таъсис дода мешавад.

БОБИ 4. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 28. Баррасии баҳсҳо

Баҳсҳо вобаста ба масъалаҳои суғуртавӣ бо тартиби судӣ ҳал карда мешаванд.

Моддаи 29. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 30. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи суғурта»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 июли соли 1994 «Дар бораи суғурта» (Ахбори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1994, № 14, мод. 207; Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1997, № 9, мод. 117, фасли XXII, № 23-24, мод. 333, фасли XVI, с. 1999, № 5, мод. 73; с. 2001, № 4, мод. 179; с. 2005, № 12, мод. 635; с. 2008, № 3, мод. 197) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 31. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

1. Қонуни мазкур, ба истиснои моддаи 11, пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.
2. Муқаррароти моддаи 11 Қонуни мазкур аз 1 январи соли 2014 мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомали Раҳмон

ш. Душанбе
29 декабри соли 2010
№ 681